היערכות המערכת הבנקאית לקראת כניסתו לתוקף של נב"ת 461: כל מה שחשוב לדעת

EBA&CO
Risk I Compliance I Forensics

ביום 1 באוגוסט 2025, תיכנס לתוקף הוראת נב"ת 461 של הפיקוח על הבנקים - הוראה רוחבית המסדירה את פעילות הברוקר-דילר בתאגידים הבנקאיים. מטרתה המרכזית של ההוראה היא להבטיח כי כל פעילות הקשורה לברוק-דילר תבוצע תוך ניהול סיכונים מוקפד, התאמה מיטבית לפרופיל הלקוח, והגנה רחבה על טובת הלקוח, הן ברמת המוצר והן ברמת הביצוע בפועל.

ההוראה מחייבת את הבנקים למפות בין היתר את רמת הידע של הלקוחות, על בסיס ניסיון ויכולת הבנה של סיכונים, ולהתאים לכך את הפעילות המוצעת. נוסף על כך, ההוראה מגדירה קטגוריות של מוצרים מורכבים ורגישים, המחייבים תהליך התאמה מוקפד ותיעוד ברור של ההסכמה מצד הלקוח. גם בהיבט של ביצוע העסקה עצמה, מצופה מהבנק לפעול לפי עקרונות ביצוע מיטבי, תוך שיקול דעת, שקיפות ותיעוד.

הוראה זו הינה הסנונית הראשונה בתחום האסדרה בנושא פעילות המסחר בישראל. בימים אלה הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי מסחר בניירות ערך, התשפ"ה-2025. הצעת החוק מבקשת להחיל לראשונה חובת רישוי ופיקוח רגולטורי ישיר על כלל נותני שירותי הברוקראז' בישראל, לרבות תאגידים בנקאיים, ומרחיבה את תחולת החוק גם לשירותים מול משקיעים מתוחכמים ונגזרים לא סחירים.

מאז פרסום הנב"ת, לפני כשנה וחצי, החלה המערכת הבנקאית להיערך ליישום ההוראה, בהתאם לפרקים המפורטים בה. בשל האופי המורכב של הדרישות והעדר הוראות זהות קודמות, בוצעה בכל בנק הערכות פרטנית בהתאם לסוגי הפעילויות והיכולות התומכות. האתגר שעמד בפני הבנקים היה להצליח להגיע לסטנדרט גבוה, אך מבלי להעמיס יתר על המידה על היחידות השונות. על אף היעדר פירוט בגוף ההוראה, מסקירה של פעולות ההכנה השונות ניתן לאפיין מהו הסטנדרט הרצוי:

- **הוגנות וניגודי עניינים:** חידוד גבולות הפעולה בין תפקידי ברוקר ודילר, כולל גילוי מלא ללקוח על אינטרסים אפשריים של הגוף הפיננסי בביצוע העסקאות. לקוחות מקבלים הסבר האם מדובר בפעולה עבורם או מולם, לרבות קבלת תמורה מצדדים שלישיים או פעולה מול נוסטרו.
- **התאמת הפעילות ללקוח:** הטמעת שורה של מנגנונים לצורך התאמת השירותים לפרופיל הלקוח, לרבות סיווג לקוחות, שאלוני התאמה ממוחשבים, מנגנוני חסימה ואזהרה אוטומטיים, והצגה ברורה של הסיכון הגלום בכל מוצר. בנוסף, הושם דגש על תהליך הסכמה מודעת מצד הלקוח, בהתאם לסוג השירות.
- **ביצוע פעולות:** הכללת ההגדרה של ביצוע עסקה מיטבית כחלק ממדיניות הבנק, נהליו ושגרות העבודה. עסקה מיטבית מורכבת מאוסף של קריטריונים כגון: פלטפורמת הביצוע, מחיר, עלויות, מהירות, וסוג ההוראה. ביצוע התאמות למקרים שבהם הבנק משמש רק כצינור להעברת ההוראה, לרבות מיפוי של הגופים המבצעים ודרישות לגילוי מידע על צדדים שלישיים.
- **דיווח על פעולות ותיעוד:** בהתאם להוראה, הוראות לקוח המתקבלות בערוצים שונים צריכות להיות מתועדות ומוקלטות. נדרשת הפעלת מנגנונים לשמירה על הקלטות לאורך שבע שנים, תוך הפרדה ברורה בין סוגי הוראות, הסכמות ועדכונים.
- **בקרות:** עוד לפני כניסתה של הוראה זו, מרבית הגופים כבר מיישמים תהליכי ניטור אנומליות כחלק מסט הבקרות שלהם אחר פעילות המסחר. נב"ת 461 מציב סטנדרטים גבוהים של זיהוי

אנומליות לרבות ניטור עסקאות המעידות על קשרים בין דילרים מטעם הבנק לבין לקוחות הבנק.

משיחות שקיימנו עם הבנקים השונים, עולה כי לצד ההיערכות המתקדמת, עדיין קיימים פערים בנושא התאמת תהליכי העבודה הפנימיים והבקרה בקווי ההגנה השונים. בפרט:

- **הוכחת עסקה מיטבית:** גם אם גובשו מדיניות ועקרונות לביצוע מיטבי, ייתכן כי חסרים תהליכים תפעוליים שיבטיחו בחינה שוטפת של עמידה בדרישות או שנעדרת תשתית מדויקת לתמיכה בניהול החלטות פרטניות או לביצוע בקרות בדיעבד, כנדרש על פי ההוראה.
- **ניהול התאמת הפעילות ללקוח:** ההוראה קובעת כי טרם ביצוע פעולות בניירות ערך, יש להעריך את התאמת הפעילות לפרופיל הלקוח, בהתאם לרמת הידע והניסיון שלו ובהתחשב ברמת המורכבות של המוצר. האתגר בנושא זה הוא ניהול התהליך אל מול מגוון ערוצים דרכם מאפשר הבנק ללקוחותיו לפעול. כך לדוגמה יישום האופן בו הבנק יבצע את ההתאמה גם ללקוחות הקצה הפועלים בסניפים.
- **התאמת תהליכי עבודה ובקרות בקווי ההגנה השונים:** יישום ההוראה מחייב עדכון והטמעה של תהליכי עבודה מובנים בקווי ההגנה הראשון והשני, תוך התאמה לסוג הפעילות ולהפרדה בין פעולה עבור הלקוח לבין פעולה מולו. תהליכים רצויים בהקשר זה כוללים ניתוח של הבקרות הרלוונטיות הקיימות בקו הראשון, עיצוב של בקרות חסרות, קביעת תהליכי בקרה שוטפים ופיתוח מערך בקרה בלתי תלוי גם בקו השני.

לקראת כניסת ההוראה לתוקף בשבועות הקרובים, חשוב לוודא עמידה מלאה בדרישות ולהביא לסגירת הפערים. הבנקים נדרשים לא להסתפק רק בהגדרת העקרונות, אלא גם ליישם בפועל תהליכי עבודה, בקרה ותיעוד תומכים.

חברת EBA ליוותה בשנה האחרונה את המערכת הבנקאית והפיננסית בגיבוש וביישום תהליכים בהתאם להוראת ברוקר-דילר. החל ממיפוי פערים, דרך עיצוב נהלים ובקרות ועד לפיתוח ויישום תוכניות בקרה שוטפות כפי הנדרש בהוראה זו ובהוראות נוספות. נשמח לסייע גם לכם לוודא שאתם ערוכים ליישום מלא של ההוראה - לא רק כלפי הלקוח, אלא גם בחיזוק קווי ההגנה בבנק.

EBA&CO
Risk | Compliance | Forensics

חברת הייעוץ EBA ושות' מספקת שירותי ייעוץ בעולמות התוכן של רגולציה פיננסית, פשיעה פיננסית, טכנולוגיה וחדשנות פיננסית

- ייעוץ רגולטורי שוטף לרבות דוחות חודשיים, רבעוניים ושנתיים;
- ליווי ביישום רגולציות בינלאומיות (וולקר, FX CODE, באזל);
- ייעוץ שוטף לניהול והערכת סיכוני ציות, הלבנת הון ומימון טרור;
- ייעוץ הלבנת הון, מימון טרור, סנקציות בינלאומיות;
- ייעוץ בתחומי פשיעה פיננסית בתחומי מסחר ושוק ההון;
- ייעוץ שוטף בניהול סיכונים פיננסיים, סיכוני אשראי, נזילות והון;
- ייעוץ שוטף בניהול סיכוני מודל ויישום תרחישי קיצון;
- עיצוב והטמעת חוקי ניטור בתחום הלבנת הון ומימון טרור;
- גיבוש תהליכים, בקרות וכלים טכנולוגיים לאיתור מעילות פנימיות;
- עיצוב תהליכים, בקרות וטיפולוגיות בתחום מיסוי בינלאומי;
- עיצוב בקרות וחוקי ניטור בתחומי מסחר ושוק ההון.

<u>הצוות הניהולי</u>

רו"ח אייל בן אבי, שותף מנהל

054-6660203

ליעד טץ פרדר, עו"ד

מנהלת תחום ציות ורגולציה

050-8722256

אבי קמחי

מנהל תחום סיכונים פיננסים

052-4288164